

Användningen av artificiell intelligens av aktörer inom finanssektorn

27.6.2025

Författare

Mia Talvasto

mia.talvasto@finanssivalvonta.fi

Wäinö Vaitomaa

waino.vaitomaa@finanssivalvonta.fi

Annakaisa Koskimäki

annakaisa.koskimaki@finanssivalvonta.fi

Mikael Kuusisto

mikael.kuusisto@finanssivalvonta.fi

Användningen av artificiell intelligens av aktörer inom finanssektorn

Innehåll

Användningen av artificiell intelligens av aktörer inom finanssektorn	1
Innehåll	2
1 Sammanfattning	4
1.1 Användning av AI inom den finansiella sektorn i Finland	4
1.2 Förberedelser inför AI-tillsynen	5
2 Mål för den tematiska bedömningen	6
3 Bakgrund: AI-regleringen och AI-förordningens systematik	6
3.1 System med hög risk och tillhörande reglering	7
3.2 Finansinspektionens roll som marknadstillsynsmyndighet för AI-system med hög risk	8
4 Bakgrundsuppgifter till enkäten	9
4.1 Enkätens målgrupper	9
4.2 Svararnas storleksfördelning enligt antal anställda	10
4.3 Filialer	11
4.4 Svararnas roller	11
4.5 AI-utvecklingsmiljöer	11
5 AI-resursfördelning	12
5.1 AI-budgetens andel av IT-budgeten	12
5.2 AI-utvecklingens personalmängd	13
5.3 AI-förvaltning och -utbildning	14
6 Användning av AI	16
6.1 Allmänt	17
6.2 Eftersträvade och uppnådda nyttor	22
6.3 Identifierade risker	23
6.4 Hantering av icke-diskriminering	24
6.5 Banksektorn	26
6.5.1 Bankfilialer	27

6.6	Försäkringsbranschen	27
6.7	Kapitalmarknaden	29
6.8	Betaltjänstleverantörer	30
6.9	Konsumentkreditgivare	31
7	Utnyttjande av AI i bekämpningen av ekonomisk brottslighet	32
8	AI-förordningen	35
8.1	Allmänt	35
8.2	Svar som gäller förmåner och tjänster i form av offentligt stöd	35
8.3	Svar som gäller kreditbetyg och kreditvärdighet	36
8.4	Svar som gäller riskbedömning eller prissättning i livförsäkrings- och sjukförsäkringsfall	36
8.5	Andra svar i anknytning till AI-system med hög risk	36
8.6	Förberedelser inför ikraftträdandet av EU:s AI-förordning	36
8.7	Observation om användare av AI-system med hög risk	37

1 Sammanfattning

1.1 Användning av AI inom den finansiella sektorn i Finland

Utifrån svaren har företagen på den finansiella sektorn ett stort intresse för att använda artificiell intelligens i sin verksamhet. Samtliga stora och medelstora aktörer uppgav att de antingen redan använder AI-lösningar eller planerar att börja använda dem under de följande två åren. Inom den finansiella sektorn är bank- och försäkringsbranschen de största användarna av AI. De mest använda är generativa AI-tekniker och AI-modeller för allmänna ändamål. I framtiden kommer användningen av AI att växa ytterligare. Största delen av AI-lösningarna används för närvarande i interna processer och användningen i kundgränssnittet kommer att öka under de närmaste åren.

Utifrån svaren är de vanligaste användningsobjekten inom nuvarande AI-användningsfall översättningar, informationssökning och sammanfattningar, textinnehållsgenerering, programkodsgenerering och systemutveckling, ökad kundförståelse samt chattbotar och virtuella assistenter. I stora företag är också marknadsföring och försäljning bland de vanligaste användningsfallen.

Genom att använda AI eftersträvar den finansiella sektorn särskilt en utveckling av interna processer, bättre kundupplevelser och en minskning i kostnader. Utifrån svaren har vissa mål redan uppnåtts.

Andra eftersträlvade nyttor som uppgetts i enkätsvaren är en koncentration av mänskligt arbete till mer värdeproducerande, strategiska och intressanta uppgifter. Dessutom eftersträvas bättre beslutsfattande samt en personifierad kundupplevelse i och med utnyttjande av rätta data.

I svaren uppges datakvaliteten och dataskyddsärenden utgöra de största riskerna. Utmaningar som identifierats i säkerställandet av icke-diskriminering är bland annat upptäckt av bias, ordnande av fortlöpande monitorering och säkerställande av ett rättvist beslutsfattande.

AI-system med hög risk i enlighet med AI-förordningen används redan inom den finansiella sektorn. Enligt svaren kommer utvecklingen och implementeringen av dessa att öka i den närmaste framtiden. Svararna uppger att de förbereder sig för

kraven i regleringen bland annat genom att skapa en förvaltningsmodell eller -policy som innehåller förbjudna användningsområden och -objekt. Bolagen utbildar också personalen i användningen av artificiell intelligens. Vissa har fastställt en egen riskbedömningsmodell för AI.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att företag i den finansiella sektorn strävar efter att utnyttja AI för att förbättra sin verksamhet. Stora aktörer har tillgång till en större personal för att främja AI-användningen, utvecklade metoder och AI-förfaranden för att minimera riskerna och uppfylla kraven i förordningen. Små och medelstora bolag har orsak till en förbättring i användningsområden då användningen av AI ökar.

1.2 Förberedelser inför AI-tillsynen

Regeringens proposition för lagstiftning som kompletterar EU:s AI-förordning gavs till riksdagen för behandling den 8 maj 2025. I propositionen föreslås utfärdande av en lag om tillsyn över systemen för artificiell intelligens samt ändringar i vissa andra lagar. Finansinspektionen föreslås som marknadstillsynsmyndighet för vissa AI-system med hög risk i den finansiella sektorn.

Finansinspektionen förbereder sig för dessa tillsynsuppgifter bland annat genom att samla de personalresurser som behövs i tillsynsarbetet samt genom kompetensutveckling. De kompetensområden som behövs i tillsynsarbetet har fastställts i AI-förordningen.

I förberedelserna inför tillsynsarbetet utnyttjas information som samlats in genom enkäten och den förståelse för AI-användning och planer för användning som analyseringen av den tematiska bedömningen har gett upphov till. De egentliga tillsynsuppgifterna inleds 2026.

2 Mål för den tematiska bedömningen

Syftet med den tematiska bedömningen var att undersöka finansiella aktörers användning av artificiell intelligens (AI) i Finland. Finansinspektionen använder de insamlade uppgifterna när den förbereder sig för de marknadskontrolluppgifter som tilldelats den enligt EU:s AI-förordning (2024/1689). Genom den tematiska bedömningen utreddes de AI-tekniker som används av företag under Finansinspektionens tillsyn, användningens omfattning och användningsfall, identifierade risker, uppnådda och eftersträlvade nyttor samt planerna för framtiden. Enkäten genomfördes som ett riskbaserat urval.

Användningen av artificiell intelligens bland bolag i den finansiella sektorn har inte tidigare utretts. Statistikcentralen har sedan 2021 fört statistik över användningen av informationsteknik i företag. Enligt statistiken som Statistikcentralen publicerat den 17 december 2024 använde 24 procent av företagen AI-teknik på våren 2024. Andelen företag som använder AI-teknik ökade med nio procentenheter från år 2023. Enligt statistiken per näringsgren användes AI tydligt mest inom informations- och kommunikationsverksamhet (66 %) samt verksamhet inom juridik, vetenskap och teknik (48 %). Mest användes tekniker som analyserar skriven text. Sådana tekniker använde 15 procent av företagen. Tekniker som producerar skrivet eller talat språk användes av 13 procent av företagen. Programrobotik som utnyttjar AI som automatiserar arbetsprocesser och beslutsfattande användes av 11 procent av företagen.¹ Statistikcentralens statistik omfattade emellertid inte den finansiella sektorn, dvs. från statistiken framgår inte användningen av AI inom den finansiella sektorn eller de AI-tekniker som används inom sektorn.

3 Bakgrund: AI-regleringen och AI-förordningens systematik

Syftet med AI-förordningen är att skapa en enhetlig och tydlig rättslig ram för att utveckla, släppa ut på marknaden, ta i bruk och använda AI-system i EU och därmed främja tillförlitlig och ansvarsfull artificiell intelligens innanför och utanför Europa.²

Utöver detta har AI-förordningen som mål att säkerställa att de AI-system som införs och tas i bruk i EU-området inte äventyrar människornas hälsa, säkerhet eller grundläggande rättigheter. AI-förordningens systematik baserar sig på en *riskbaserad metod*, dvs. reglerna har anpassats till sannolikheten för intensiteten och omfattningen av eventuella risker som AI-systemen kan generera. I enlighet med metoden förbjuder förordningen vissa AI-användningsområden, fastställer krav för AI-

¹ <https://stat.fi/sv>

² AI-förordningen (2024/1689), [En europeisk strategi för artificiell intelligens | Shaping Europe's digital future](#), RP 155/2024.

system med hög risk, förenhetliga förutsättningarna för system för allmänna ändamål³ samt fastställer transparenskyldigheter för vissa system med låg risk.⁴

Förbjudna AI-användningsområden är till exempel manipulerande eller vilseledande (s.k. subliminal) användning, utnyttjande av sårbarheter hos en fysisk person eller en grupp av personer (ålder, funktionsnedsättning, social eller ekonomisk situation), klassificering av fysiska personer eller grupper av personer på grundval av deras sociala beteende eller personliga egenskaper och som leder till skadlig eller ogynnsam behandling i olika sammanhang eller är omotiverad i övrigt.⁵ I vissa fall kan också ett system som i regel hör till en annan kategori orsaka risker till exempel för de grundläggande rättigheterna och därmed utgöra ett system med hög risk.

AI-förordningen utgör direkt tillämplig lagstiftning i EU-medlemsländerna men utöver detta förutsätter den kompletterande och preciserande nationella bestämmelser.

AI-förordningen trädde i kraft den 1 augusti 2024 och dess tillämpning har inletts i faser. Till exempel de förbjudna AI-användningsområdena har varit i kraft sedan februari 2025. Myndigheternas tillsyns- och sanktionsbefogenheter träder i kraft den 2 augusti 2025.

3.1 System med hög risk och tillhörande reglering

Enligt den riskbaserade metoden reglerar AI-förordningen särskilt kraven för AI-system med hög risk. Definitionen av AI-system med hög risk baserar sig på systemets *användningssätt samt användningsområde* och har preciserats i kapitel III artikel 6 samt i bilaga III som kompletterar den. Användningssättet medför hög risk om AI-systemets roll är central i beslutsfattandet och det fungerar till stor del oberoende av människokontroll på ett användningsområde med hög risk. I AI-förordningen har som användningsområde med hög risk fastställts bland annat bedömning av kreditvärdighet inom finans-, bank- och försäkringsbranscherna samt riskbedömning i anknytning till sjuk- och livförsäkringar. Däremot bör AI-system som föreskrivs i unionsrätten i syfte att upptäcka bedrägerier i samband med tillhandahållande av finansiella tjänster och för tillsynsändamål för att beräkna kreditinstituts och

³ AI-förordningen (2024/1689), artikel 3.63: Med "AI-modell för allmänna ändamål" avses en AI-modell, även när en sådan AI-modell tränas med en stor mängd data med hjälp av självövervakning i stor skala, som uppvisar betydande generalitet och på ett kompetent sätt kan utföra ett brett spektrum av distinkta uppgifter oavsett hur modellen släppts ut på marknaden och som kan integreras i en rad system eller tillämpningar i efterföljande led, utom AI-modeller som används för forsknings-, utvecklings- eller prototypverksamhet innan de släpps ut på marknaden. Det vanligaste exemplet på en AI-modell för allmänna ändamål torde vara ChatGPT. System för allmänna ändamål är ofta system antingen med begränsad risk eller låg risk, om det inte är fråga om ett system för allmänna ändamål enligt artikel 51 som omfattar en systemisk risk.

⁴ AI-förordningen (2024/1689) och RP 155/2024.

⁵ AI-förordningen (2024/1689) kap. II artikel 5.

försäkringsföretags kapitalkrav dock inte betraktas som AI-system med hög risk enligt recital 58.⁶

På AI-system med hög risk tillämpas ett flertal krav⁷ innan de kan släppas ut på marknaden eller tas i bruk. Hit hör bland annat

- kravöverensstämmelse
- ändamålsenliga riskbedömningssystem och riskreducerande system
- högkvalitativt informationsmaterial som matas in i systemet för att minimera risken för diskriminerande resultat
- dokumentation av verksamheten för att säkerställa resultatens spårbarhet
- detaljerad dokumentation som innehåller alla nödvändiga uppgifter om systemet och dess syfte så att myndigheterna kan bedöma dess kravöverensstämmelse
- tydlig och tillräcklig information för tillhandahållaren
- ändamålsenliga övervakningsåtgärder utförda av en människa för att minimera risken
- hög tillförlitlighets-, säkerhets- och riktighetsnivå samt dataskydd och robusthet
- teknisk dokumentation
- kvalitetsstyrningssystem
- förvaring av logguppgifter som genererats automatiskt

AI-förordningen fastställer vissa skyldigheter för leverantörer och tillhandahållare av AI-tillämpningar med hög risk men aktörer som fungerar i olika roller har också ansvar som gäller hela AI-systemets värdekedja. Även sanktionerna fastställs enligt rollerna.

3.2 Finansinspektionens roll som marknadstillsynsmyndighet för AI-system med hög risk

Enligt regeringens proposition som getts till riksdagen för behandling den 8 maj 2025 kommer marknadstillsynsmyndigheter för AI-system med hög risk att vara förutom Finansinspektionen Transport- och kommunikationsverket, Säkerhets- och kemikalieverket, Arbetarskyddsmyndigheterna, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet, Energimyndigheten, Dataombudsmannen, NTM-centralen i Södra Savolax samt Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Finansinspektionens roll som AI-förordningens tillsynsmyndighet bestäms genom förordningen och den nationella lagstiftningen som kompletterar den.⁸

⁶ AI-förordningen (2024/1689), recital 58.

⁷ AI-förordningen (2024/1689), kapitel III.

⁸ Lag om tillsyn över systemen för artificiell intelligens.

Enligt regeringens proposition⁹ skulle Finansinspektionen

- med stöd av punkt 5 c i bilaga III till AI-förordningen utöva tillsyn över AI-system med hög risk som är avsedda att användas för riskbedömning och prissättning i förhållande till fysiska personer när det gäller livförsäkring och sjukförsäkring.
- Utöver detta skulle Finansinspektionen enligt punkt 5 a i bilaga III utöva tillsyn över AI-system med hög risk som är avsedda att användas av offentliga myndigheter eller för offentliga myndigheters räkning för att utvärdera fysiska personers rätt till väsentliga förmåner och tjänster i form av offentligt stöd, inbegripet hälso- och sjukvårdstjänster, samt för att bevilja, minska, upphäva eller återkalla sådana förmåner och tjänster när det gäller arbetslöshets- och försäkringskassor, skadeförsäkringsbolag eller pensionsanstalter.
- Dessutom skulle Finansinspektionen utöva tillsyn över AI-system med hög risk som är avsedda att användas i enlighet med punkt 5 b i nämnda bilaga och det är fråga om tillsynsobjekt enligt 4 § i lagen om Finansinspektionen (898/2008), andra finansmarknadsaktörer enligt 5 § i den lagen eller utländska tillsynsobjekt enligt 6 § 7 punkten i den lagen, som tar i bruk AI-systemet i fråga.¹⁰

Lagen om tillsyn över systemen för artificiell intelligens ska träda i kraft den 2 augusti 2025.

4 Bakgrundsuppgifter till enkäten

4.1 Enkätens målgrupper

Enkäturvalet omfattade alla bankkoncerner och konsortier, filialer till utländska banker som är verksamma i Finland och ett tjugotal konsumentkreditgivare. Av försäkringsanstalter och betaltjänstleverantörer valdes aktörer som bedömdes ha kapacitet att utveckla och använda AI. Bolag som är verksamma på kapitalmarknaden har valts riskbaserat enligt bolagets storlek och affärsverksamhetens natur.

Sammanlagt 83 aktörer inom finanssektorn besvarade enkäten. Bland dem fanns 22 försäkringsbolag, 10 finländska banker och 20 filialer till utländska banker verksamma i Finland, 11 aktörer på kapitalmarknaden (investeringsföretag, fondbolag samt börsen och värdepapperscentralen), sju

⁹ RP 46/2025.

¹⁰ RP 46/2025, s. 100.

betalningstjänstleverantörer samt 13 konsumentkreditgivare. Enkäten genomfördes i februari 2025

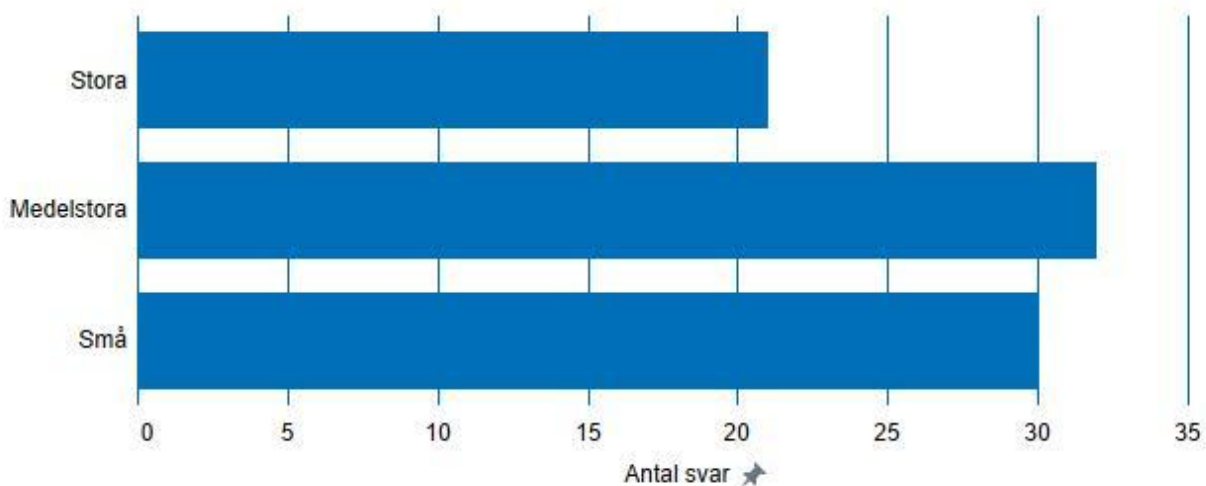
4.2 Svararnas storleksfördelning enligt antal anställda

Bolagen fördelades enligt antal anställda i tre storleksklasser för analysering:

Små: 1–50 personer

Medelstora: 51–500 personer

Stora: över 501 personer

Källa: FIN-FSA

Bild 1: Bolagen fördelades enligt antal anställda i tre storleksklasser: små, medelstora och stora.

4.3 Filialer

Enkäten hade som mål att också nå filialer till utländska bolag som är verksamma i Finland. Av filialer till utländska banker svarade 29 på enkäten och de har till en del analyserats som en egen grupp. När det gäller filialer till utländska banker är det vanligtvis moderbolaget som sköter om AI-utvecklingen inom sin budget. I andra sektorer fanns det enskilda filialer och deras svar har analyserats som en del av branschhelheten.

4.4 Svararnas roller

AI-förordningen fastställer vissa skyldigheter för tillhandahållare och leverantörer av AI-tillämpningar med hög risk, men även importörer och andra aktörer som hör till AI-systemets värdekedja har ett ansvar.

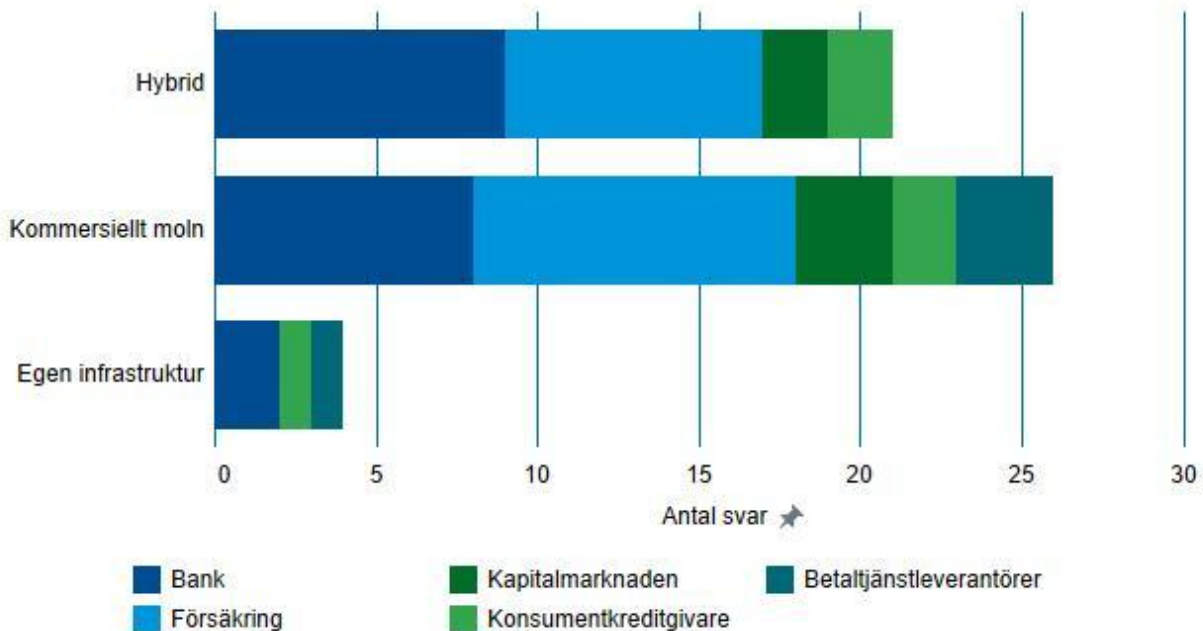
Största delen, 76 st. (81 %), av bolagen uppgav att de använder AI. Av dessa var 26 st. utvecklare och 8 st. importörer. Hälften av importörerna var filialer till utländska banker med verksamhet i Finland. Rollen som utvecklare hade särskilt bolag inom bank- och försäkringsbranschen.

4.5 AI-utvecklingsmiljöer

I frågan som gällde i vilken miljö AI-lösningen har genomförts var svarsalternativen:

- egen infrastruktur: **teknisk miljö som organisationen eller utvecklaren själv administrerar och underhåller** och som används för att planera, utbilda, testa och/eller producera AI-system.
- kommersiellt moln: **infrastruktur och tjänst som tillhandahålls av en utomstående molntjänstleverantör** och som används för att utveckla, utbilda, implementera och underhålla AI-system.
- hybrid: en kombination av de två föregående

Det vanligaste svaret var ett kommersiellt moln (51 %). Även hybridmodellen (41 %) används i omfattande grad.

Källa: FIN-FSA

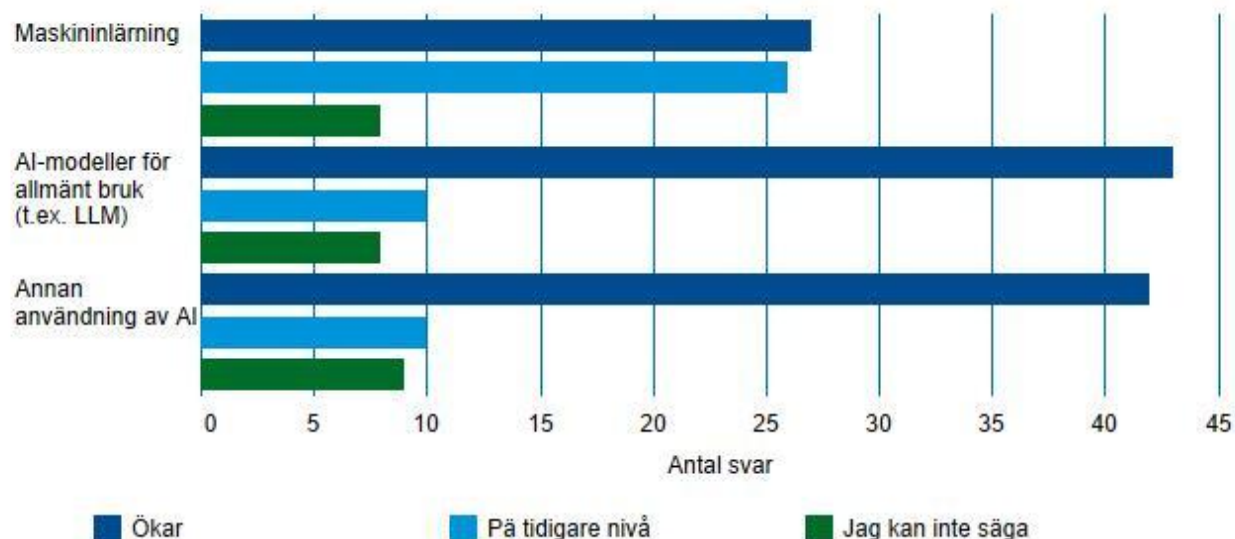
Bild 2: Utvecklingsmiljöer

5 AI-resursfördelning

5.1 AI-budgetens andel av IT-budgeten

Av de företag som svarat på enkäten har 47 procent en separat AI-budget. Av dessa uppgav hälften att de använder 1–7 procent av hela sin IT-budget för AI-utveckling år 2025. Som mest används 20–25 procent av IT-budgeterna för AI-utveckling. Det fanns knappt några skillnader per bransch eller storleksklass.

Största delen av bolagen uppskattade att de under de två följande åren kommer antingen att öka sina AI-investeringar eller hålla dem på samma nivå som tidigare, inte ett enda bolag svarade att investeringarna minskar.

Källa: FIN-FSA

Bild 3: Uppskattad utveckling av AI-investeringar 2026–2027.

Maskininlärning: Ett sätt att träna maskinen att med hjälp av data och erfarenheter göra prognoser eller klassificeringar och fatta beslut.

AI-modeller för allmänna ändamål (generativa AI-modeller): Modellerna lär sig genom indata (t.ex. text, bilder) och skapar nytt liknande innehåll.

5.2 AI-utvecklingens personalmängd

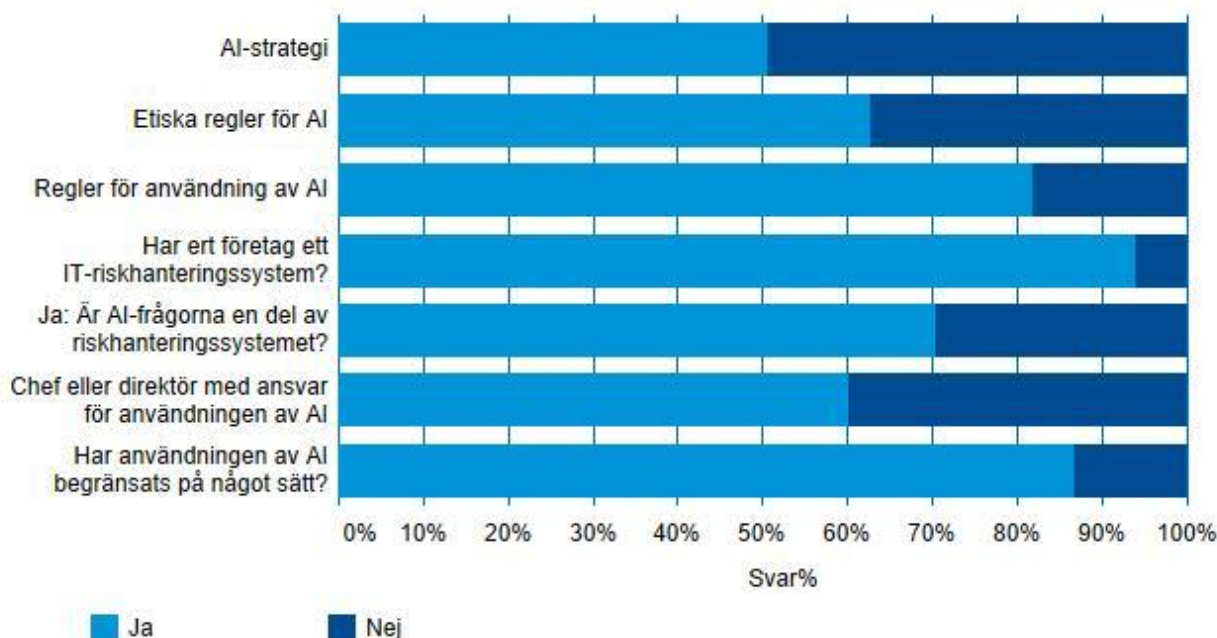
Av de bolag som deltog i enkäten hade 52 procent personal som arbetar inom AI-utveckling. I storleksklassen små bolag hörde i genomsnitt en person till AI-personalen. I de medelstora bolagen 1–5 personer och i de stora bolagen 3–20 personer. Hos de tre stora bankerna var mängden AI-utvecklingspersonal större. Baserat på enkäten är totala antalet personer som arbetar med AI på den finansiella sektorn 320 personer år 2025.

5.3 AI-förvaltning och -utbildning

Enligt svaren har aktörerna i den finansiella sektorn byggt upp en bra AI-förvaltning: av svararna har 51 procent en AI-strategi, 63 procent etiska riktlinjer för AI och 82 procent en AI-policy.

94 procent av svararna använder ett IT-riskhanteringssystem och av dessa uppger 71 procent att AI har integrerats i riskhanteringssystemet. Dessutom har 61 procent av bolagen en utnämnd chef eller direktör som ansvarar för användningen av AI.

Av svararna uppger 87 procent att användningen av AI har begränsats på något sätt. Företaget har till exempel definierat områden där AI inte används. Sådana är till exempel AI-system som enligt AI-förordningen är förbjudna, användningsobjekt som innehåller känslig information, automatiskt beslutsfattande, personprofilering och användning av kunddata. I flera företag har man förbjudit användningen av generiska AI-tillämpningar såsom ChatGPT. Flera svarare uppgav att de AI-lösningar som tas i bruk går igenom organisationens godkännandeförfarande.

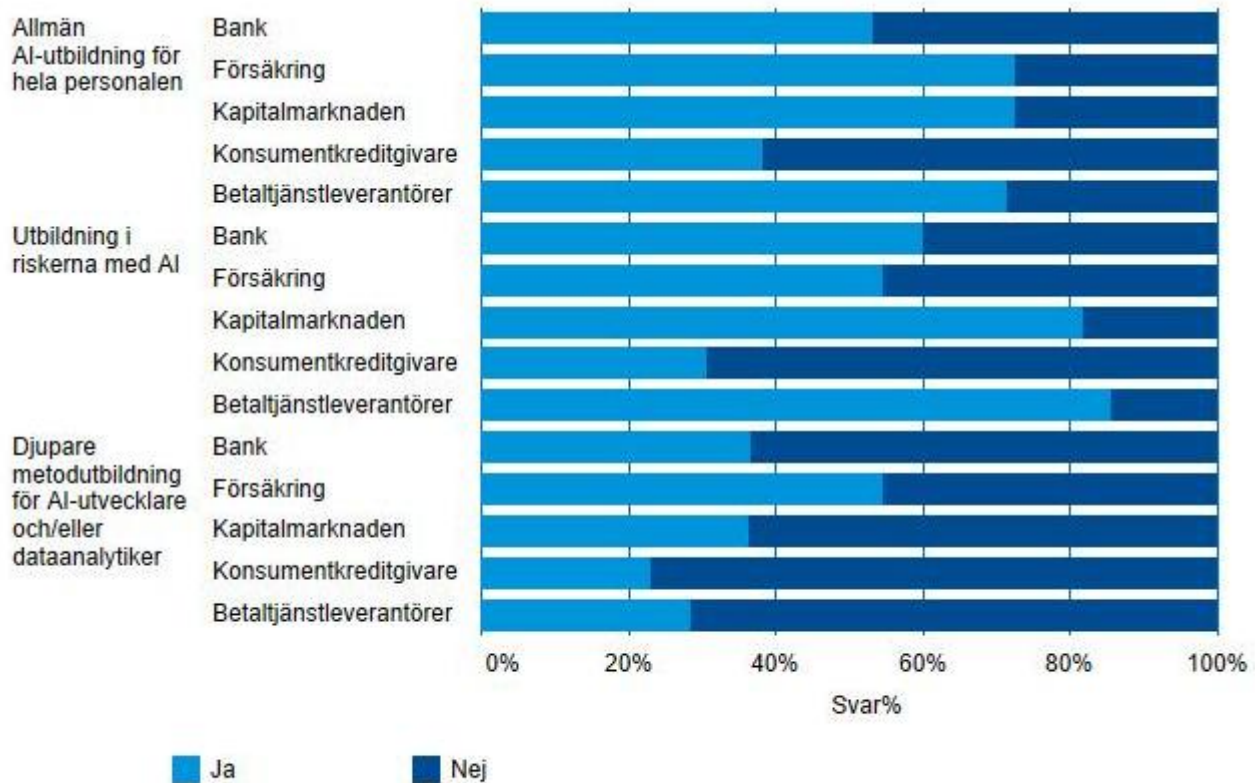
Källa: FIN-FSA

Bild 4: IT- och AI-förfaranden som används, alla svarare, antalet 'ja'-svar

Förfaranden	Storleksklass Stora	Storleksklass Medelstora	Storleksklass Små
AI -strategi	62 %	44 %	50 %
Etiska regler för AI	71 %	59 %	60 %
Regler för användning av AI	95 %	81 %	73 %
IT-riskhanteringssystemet	100 %	97 %	87 %
AI är en del av riskhanteringssystemet	81 %	63 %	60 %
Chef eller direktör med ansvar för användningen av	76 %	56 %	53 %
Begränsningar för användningen av AI	95 %	84 %	83 %

Tabell 1: IT- och AI-förfaranden som används, procentandelar enligt storleksklass

Utifrån svaren har många bolag utbildat personal inom AI. Allmän AI-utbildning har getts till hela personalen i 60 procent av företagen, AI-riskutbildning i 59 procent och fördjupad metodutbildning för AI-utvecklare och dataanalytiker i 39 procent av företagen.

Källa: FIN-FSA

Bild 5: Branschspecifik vy över AI-utbildning

6 Användning av AI

6.1 Allmänt

I enkäten svarade 73 bolag att de antingen redan använder AI-lösningar eller planerar att använda dem under de två följande åren. Denna grupp omfattar alla stora och medelstora aktörer. Av de små aktörerna uppgav tio att de inte använder eller planerar att använda AI-lösningar inom den närmaste framtiden. I denna grupp var den största branschen konsumentkreditgivare.

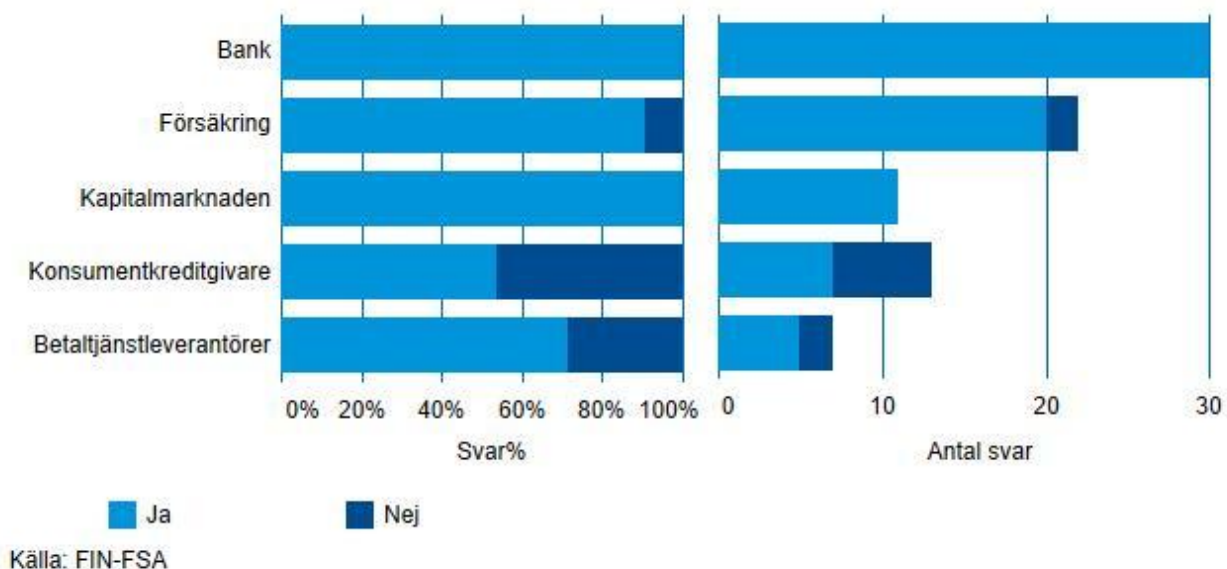
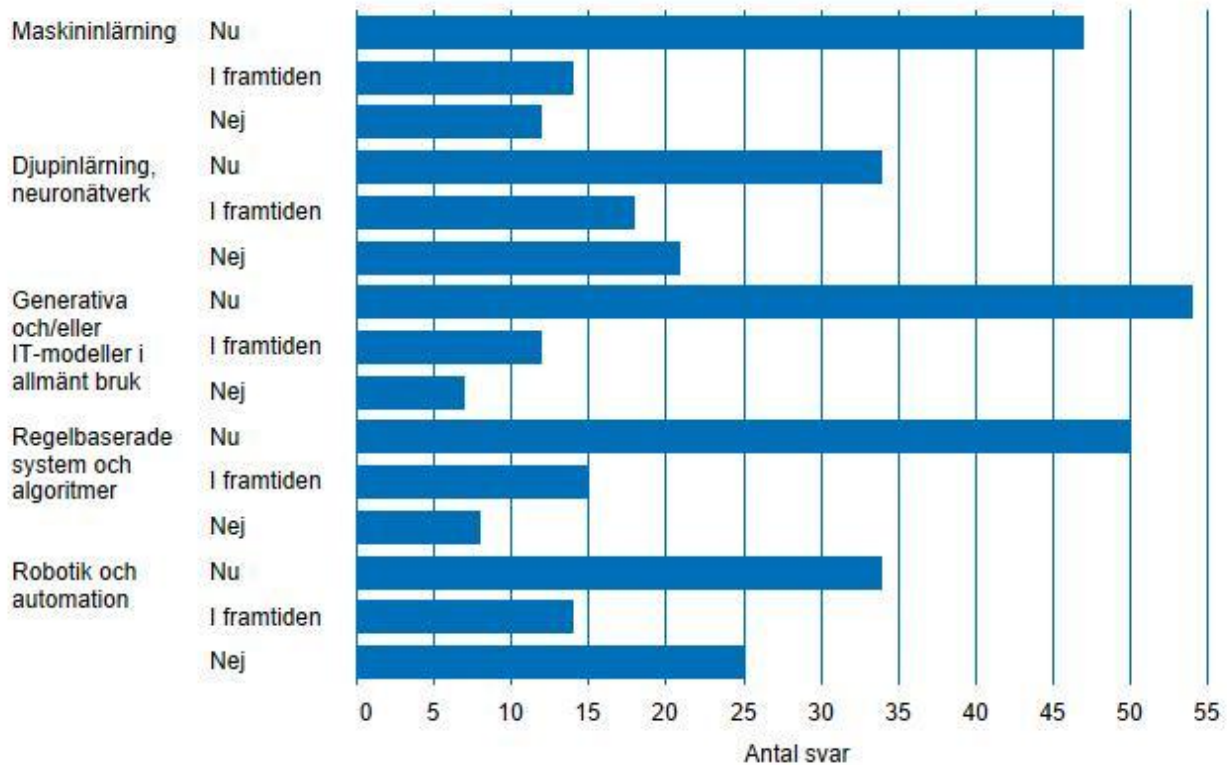

Bild 6: Bank- och försäkringsbranschen använder AI mest.

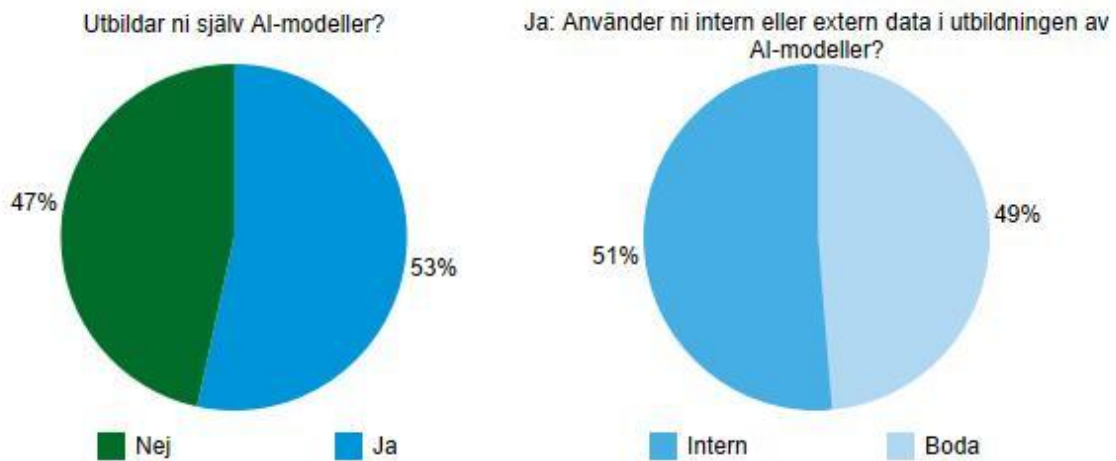
De mest använda AI-teknikerna vid svarstidpunkten var generativa AI-modeller och AI-modeller för allmänna ändamål. Av svaren uppgav 74 procent att de använder teknikerna i fråga. Regelbaserade system och algoritmer (68 %) samt maskininlärning (64 %) användes också i hög grad. Baserat på svaren kommer användningen av alla tekniker att öka i framtiden.

Källa: FIN-FSA

Bild 7: Användningen av olika AI-tekniker nu och planerna beträffande dem.

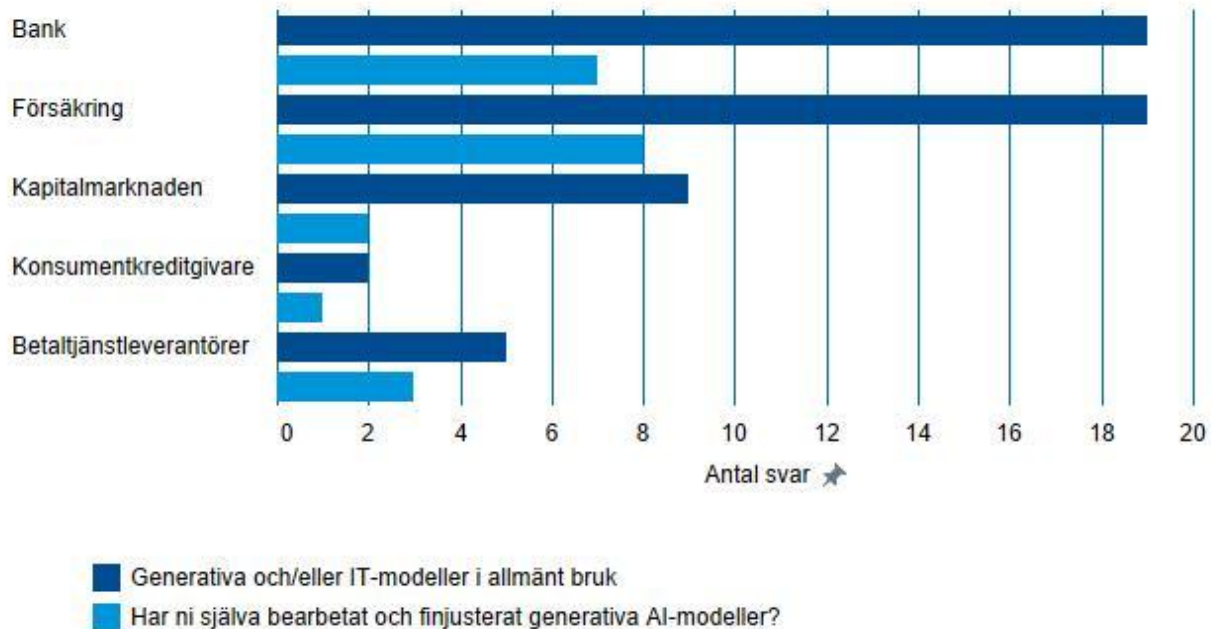
Tillfrågad om utbildningen i AI-modeller (process där modellen genom exempel tränas att hitta samband i data så att den senare kan fungera självständigt) uppgav 53 procent av bolagen att de själv tränar AI-modellerna. Av dessa använder hälften endast interna data i träningen och hälften både interna och externa data.

Källa: FIN-FSA

Bild 8: Träning av AI-modeller

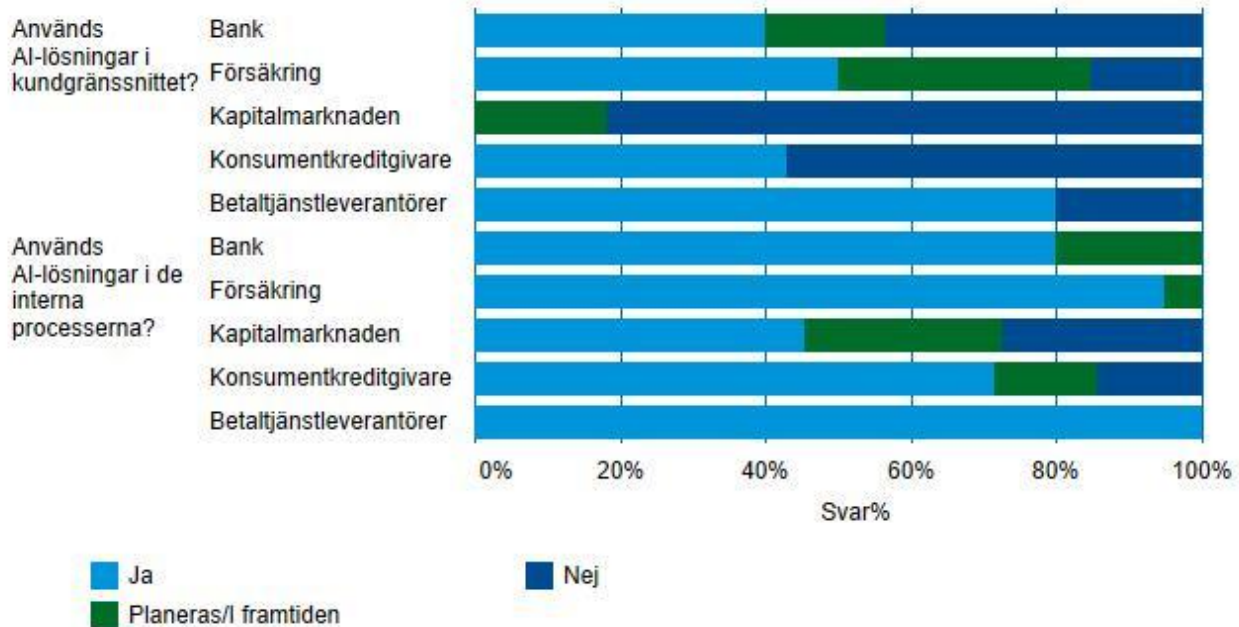
Alla branscher som deltog i enkäten använde mest generativa AI-modeller och AI-modeller för allmänna ändamål. Av de bolag som använder dem har 40 procent också modifierat modellerna. Av branscherna använder bank- och försäkringssektorn AI klart mest.

Källa: FIN-FSA

Bild 9: Antal användare av generativa AI-modeller och/eller AI-modeller för allmänna ändamål och antal bolag som uppger att de själv modifierat eller finjusterat AI-modellerna.

Utifrån svaren används största delen av AI-lösningarna i interna processer. Användningen i kundgränssnittet kommer att öka något under de närmaste åren.

Källa: FIN-FSA

Bild 10: AI-lösningar i kundgränssnittet och i interna processer

Utifrån svaren är de mest använda användningsobjekten inom nuvarande AI-användningsfall översättningar, informationssökning och sammanfattningar, textinnehållsgenerering, programkodsgenerering och systemutveckling, ökad kundförståelse samt chattbottar och virtuella assistenter. I stora bolag är också marknadsföring och försäljning bland de mest använda objekten.

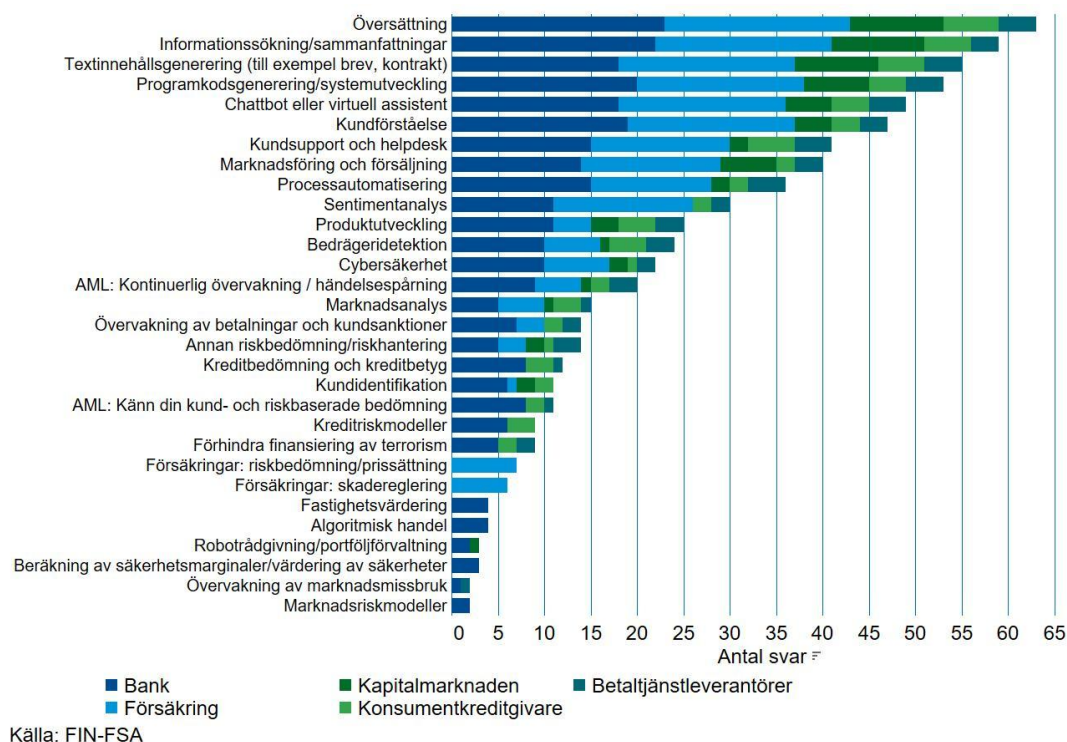

Bild 11: AI-användningsfall, alla svarare

6.2 Eftersträvar och uppnådda nyttor

Genom att använda AI eftersträvar den finansiella sektorn särskilt en utveckling av interna processer, bättre kundupplevelser och en minskning i kostnader. Utifrån svaren har detta också delvis uppnåtts genom AI.

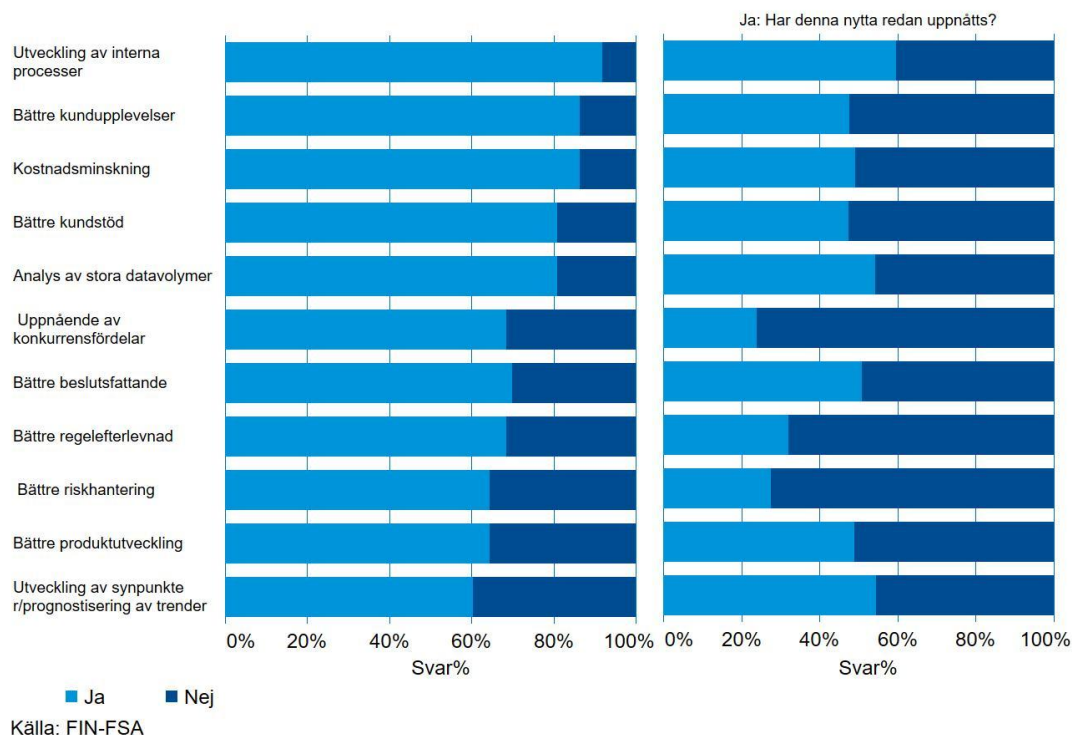
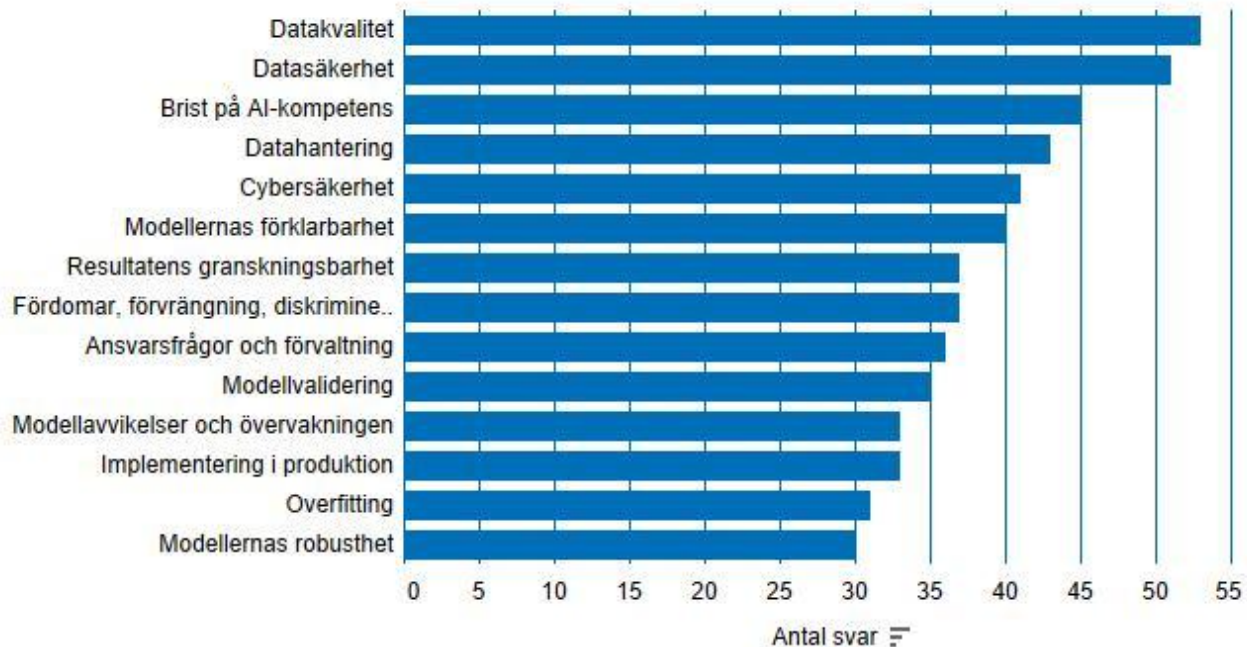

Bild 12: De nyttor som eftersträvs (vänsterdiagram) genom AI och antalet eftersträvsade nyttor som uppnåtts (högerdiagram), alla svarare.

Andra eftersträvsade nyttor som uppgetts i enkätsvaren är en koncentration av mänskligt arbete till mer värdeproducerande, strategiska och intressanta uppgifter (arbetstagarupplevelse). Dessutom eftersträvs bättre beslutsfattande samt en personifierad kundupplevelse i och med utnyttjande av rätta data.

6.3 Identifierade risker

Branschen identifierar AI-relaterade risker som tillfrågats. Datakvaliteten och dataskyddsärenden identifieras som de största riskerna.

Källa: FIN-FSA

Bild 13: Identifierade risker

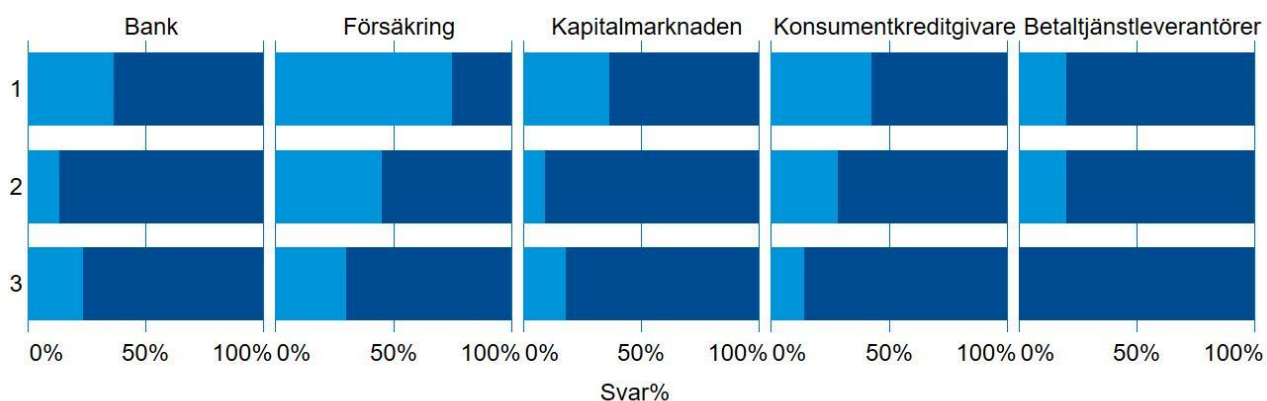
Andra risker som lyfts fram i svaren:

- Risker i anslutning till tredjepartshantering och otillräckliga avtal.
- Upphovsrätts- och IPR-risker.
- Utsläpps- och miljörisker i anslutning till produktionen av AI-tjänster och AI-infrastruktur.

6.4 Hantering av icke-diskriminering

Syftet med lagen om icke-diskriminering är att alla på ett likvärdigt och rättvist sätt ska kunna få tillgång till de möjligheter som finns i ett samhälle. Detta innebär att personer eller grupper av personer som befinner sig i jämförbara situationer inte ska behandlas mindre förmånligt enbart på grund av en särskild egenskap, till exempel kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

En central del av AI-förordningen är att säkerställa icke-diskriminering inom AI. I enkäten ställdes tre frågor i anknytning till säkerställande av icke-diskriminering.

- 1 Använder ni tekniker eller förfaranden för att säkerställa att användningen är icke-diskriminerande?
- 2 Följer ni regelbundet upp och utvärderar att användningen av AI är icke-diskriminerande?
- 3 Har ni observerat utmaningar i säkerställandet av att användningen av AI är icke-diskriminerande?

■ Ja ■ Nej

Källa: FIN-FSA

Bild 14: Säkerställande av icke-diskriminering, per bransch.

Utifrån svaren använder försäkringsbranschen AI-lösningar mest och begrundar icke-diskriminering och dess säkerställande mer än andra branscher.

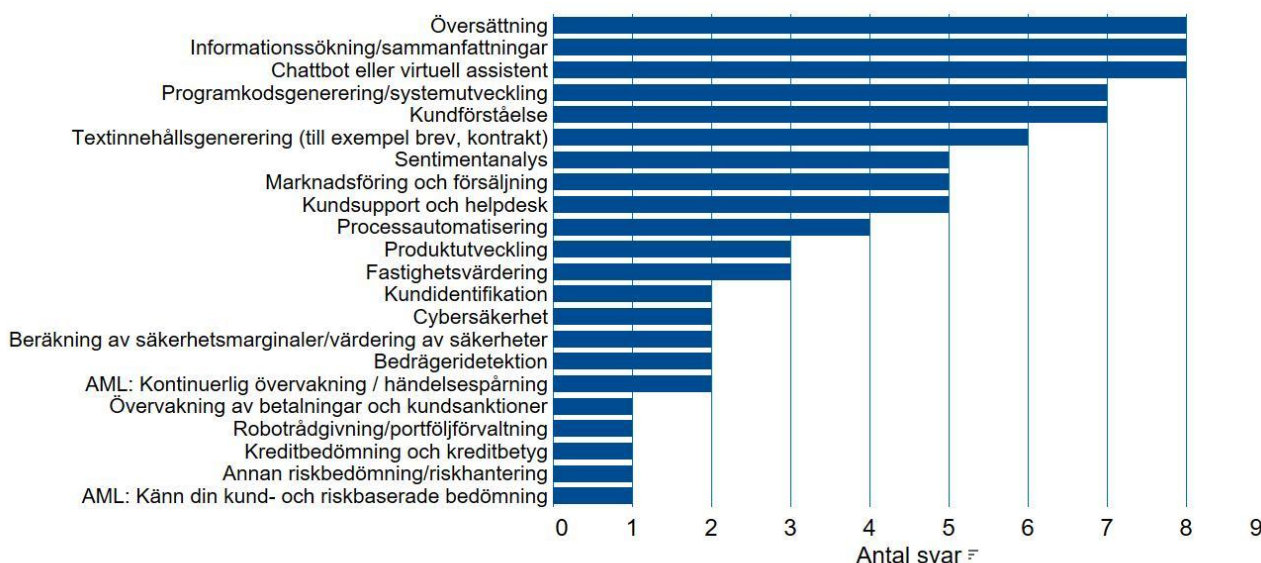
Utifrån svaren antingen använder alla branscher redan AI-system som i AI-förordningen klassificerats som AI-system med hög risk eller planerar att införa dem inom den närmaste framtiden. Detta borde öka behovet av ett systematiskt säkerställande av icke-diskriminering och identifiering av risker för icke-diskriminering inom samtliga branscher i den finansiella sektorn.

Utmaningar som identifierats i säkerställandet av icke-diskriminering är bland annat upptäckt av bias, ordnande av fortlöpande monitorering och säkerställande av ett rättvist beslutsfattande. En svarare konstaterade: "En bedömning av icke-diskriminering förutsätter behandling av personuppgifter, men samtidigt försöker man minimera personuppgiftsbehandlingen."

De förfaranden för att säkerställa icke-diskriminering som för närvarande används i den finansiella sektorn är till exempel en bruksanvisning för AI, etiska riktlinjer, säkerställande av icke-diskriminerande dataurval för träning av modellerna samt transparens och kvalitetssäkring i AI-modellernas beslutsfattande.

6.5 Banksektorn

Inom banksektorn svarade 10 finländska banker i enkäten. Av dessa uppgav samtliga att de redan använder AI-lösningar eller planerar att införa dem under de två följande åren.

Källa: FIN-FSA

Bild 15: AI-användningsfall, finländska banker

6.5.1 Bankfilialer

I enkäten svarade 20 filialer till utländska banker som är verksamma i Finland. Av dessa uppgav alla att de redan använder AI-lösningar eller planerar att införa dem under de följande två åren.

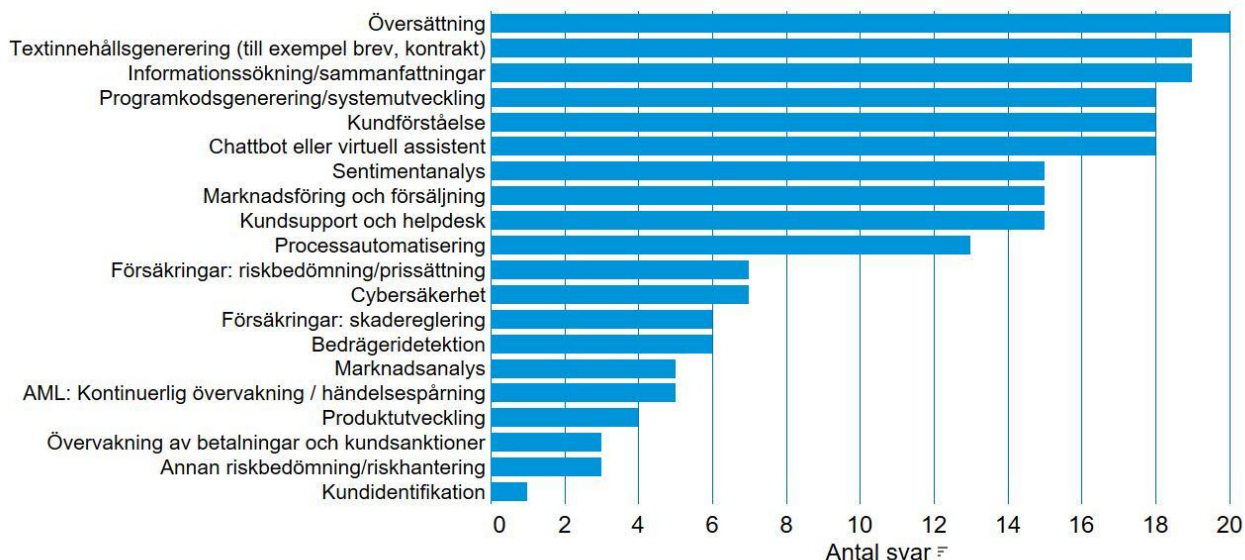
Källa: FIN-FSA

Bild 16: AI-användningsfall, filialer till utländska banker som är verksamma i Finland

6.6 Försäkringsbranschen

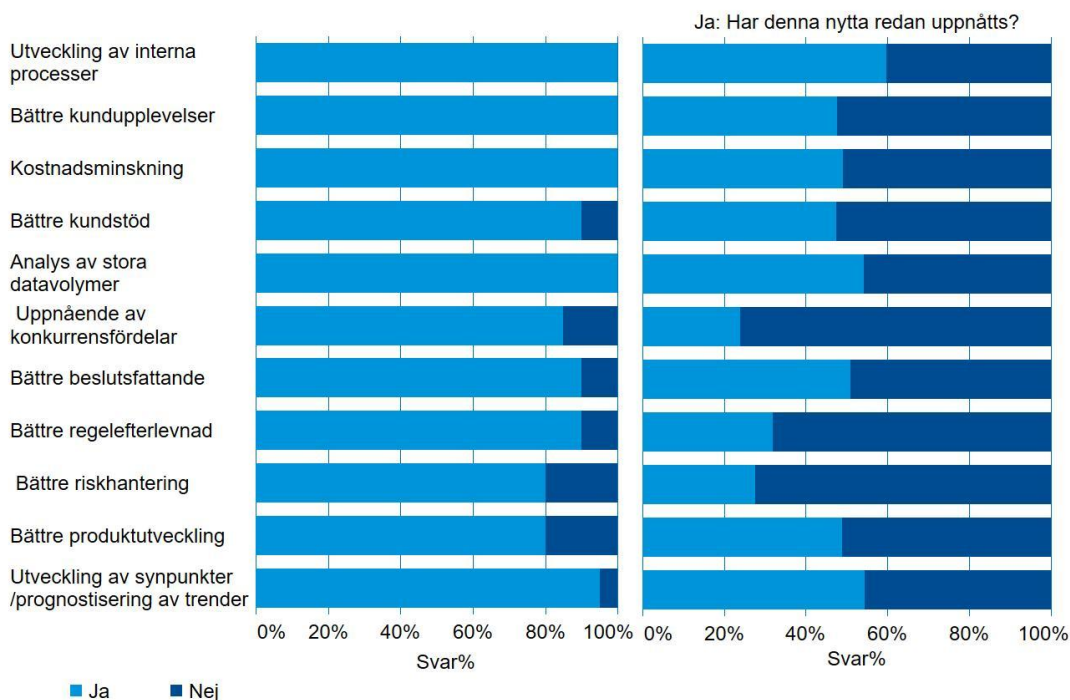
I enkäten svarade 22 försäkringsbolag. Av dessa uppgav 20 att de redan använder AI-lösningar eller planerar att införa dem under de två följande åren.

Försäkringsbranschen både använder AI och eftersträvar AI-nyttor i hög grad. Även risker har identifierats.

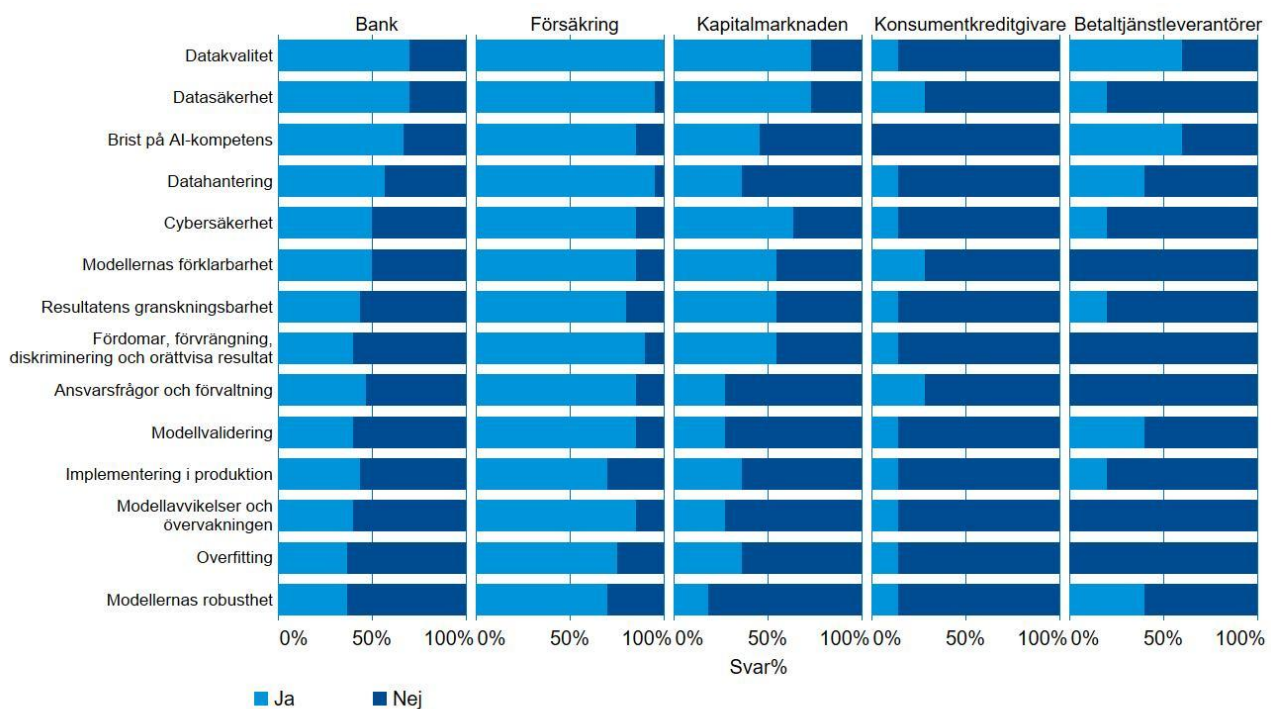
Källa: FIN-FSA

Bild 17: AI-användningsfall, försäkringsanstalter

Källa: FIN-FSA

Bild 18: Nyttor som eftersträvs genom AI, försäkringsanstalter. Försäkringsbranschen eftersträvar i hög grad nyttor från användningen av AI. Tills vidare har man uppnått måttligt med nyttor, relativt väl i linje med andra branscher.

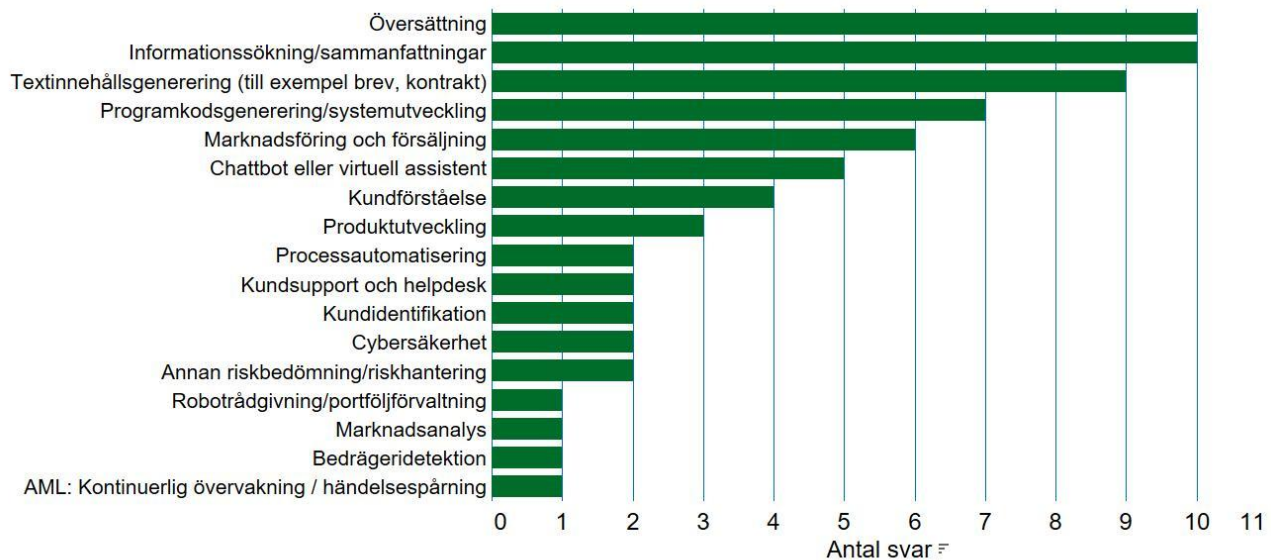

Källa: FIN-FSA

Bild 19: Försäkringsbranschen identifierar risker på ett mer omfattande sätt än övriga branscher.

6.7 Kapitalmarknaden

I enkäten svarade 11 bolag inom den finansiella sektorn som är verksamma på kapitalmarknaden. Av dessa uppgav samtliga att de redan använder AI-lösningar eller planerar att införa dem under de två följande åren.

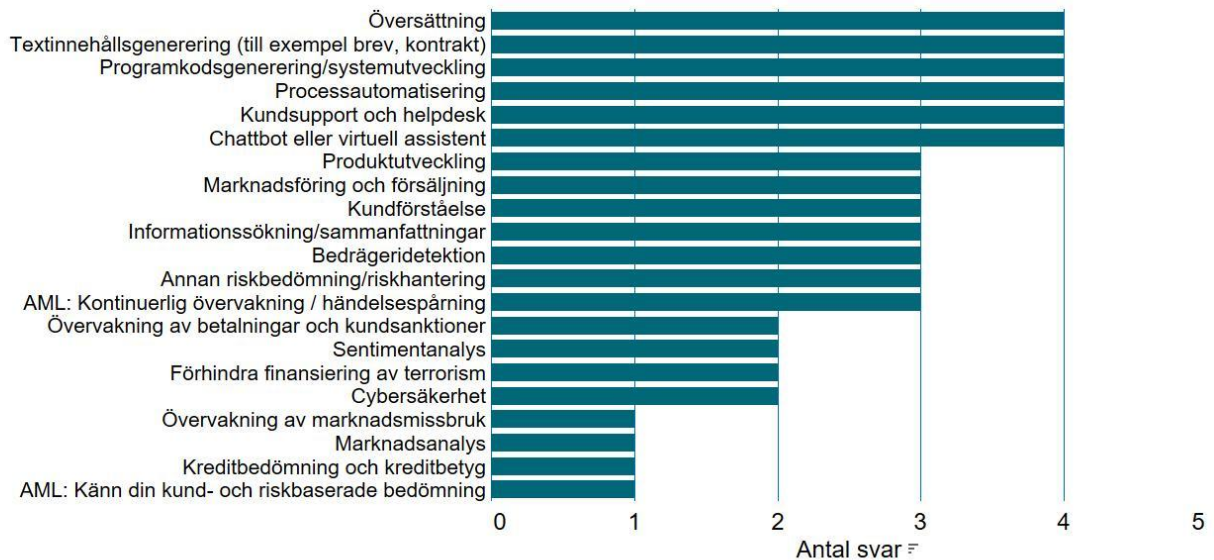

Källa: FIN-FSA

Bild 20: AI-användningsfall, bolag som är verksamma på kapitalmarknaden

6.8 Betaltjänstleverantörer

I enkäten svarade sju betaltjänstleverantörer. Av dessa uppgav 5 att de redan använder AI-lösningar eller planerar att införa dem under de två följande åren.

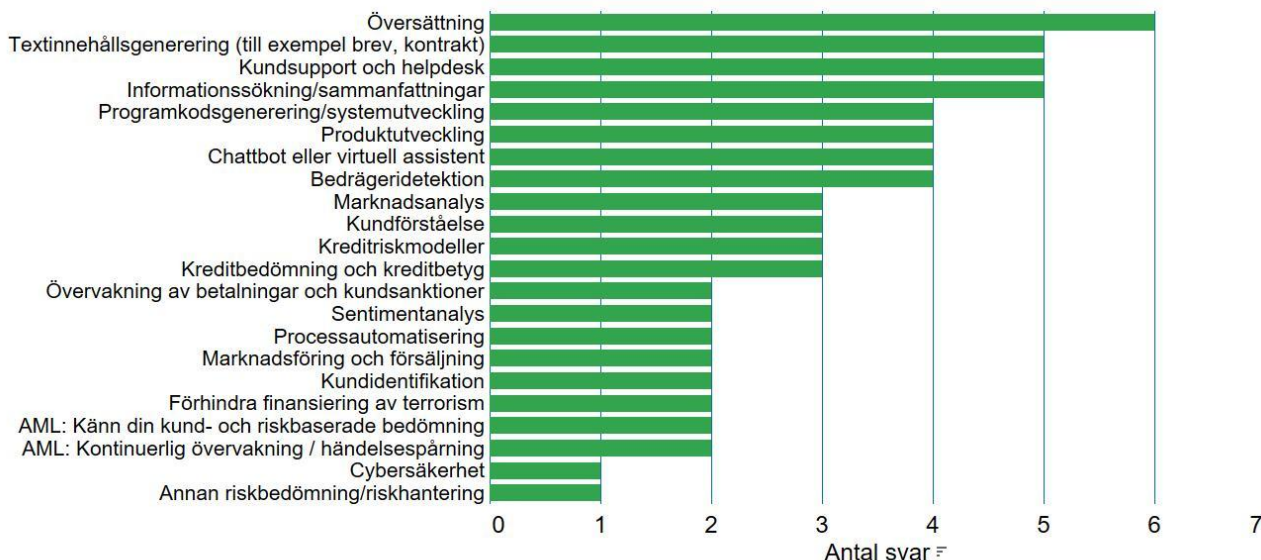

Källa: FIN-FSA

Bild 21: AI-användningsfall, betaltjänstleverantörer

6.9 Konsumentkreditgivare

I enkäten svarade 13 konsumentkreditgivare. Av dessa uppgav 7 att de redan använder AI-lösningar eller planerar att införa dem under de två följande åren.

Källa: FIN-FSA

Bild 22: AI-användningsfall, konsumentkreditgivare

7 Utnyttjande av AI i bekämpningen av ekonomisk brottslighet

Bekämpningen av ekonomisk brottslighet omfattar flera delområden, som i allmänhet inkluderar förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, efterlevnad av internationella sanktionsbestämmelser samt identifiering och förebyggande av bedrägerier. Hanteringen av dessa delområden utgör en central del av

riskhanteringsmetoderna för rapporteringsskyldiga och därmed också en väsentlig del av Finansinspektionens tematiska bedömningar.

Enligt enkäten utnyttjar ca 39 procent av svararna AI-baserade lösningar inom något delområde för bekämpning av ekonomisk brottslighet. Enligt organisationens storlek framgår att AI används i 11 procent av stora, i 17 procent av medelstora och i 11 procent av små rapporteringsskyldiga organisationer. Detta tyder på att AI används mest av medelstora aktörer.

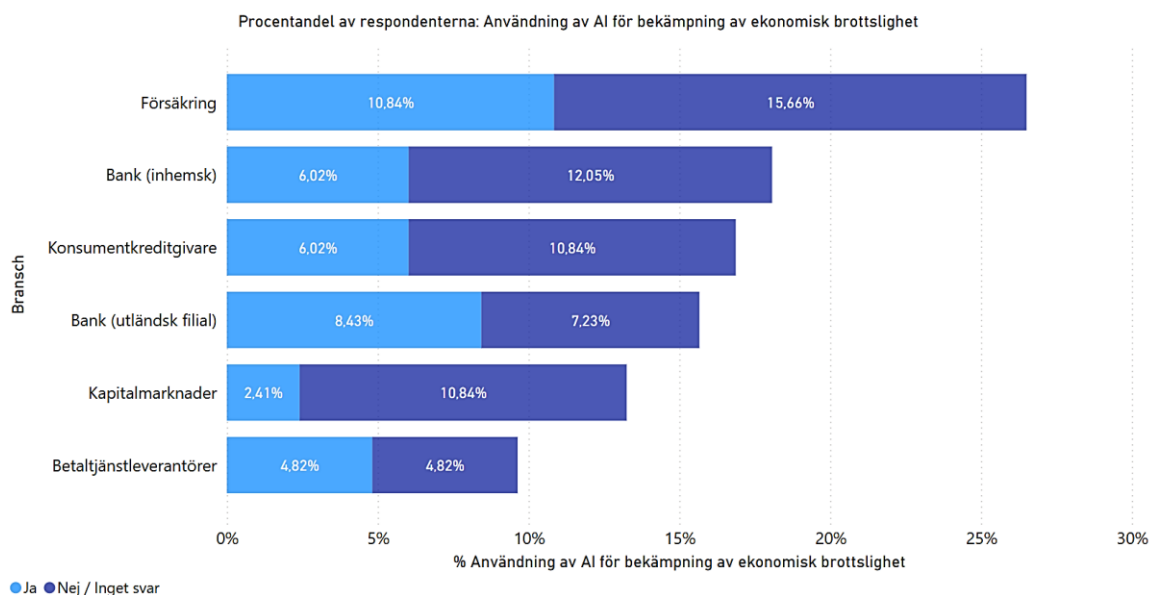

Bild 23: Utnyttjandegraden av AI inom delområden för bekämpning av ekonomisk brottslighet.

Granskat enligt bransch utnyttjas AI-baserade metoder vid bekämpning av ekonomisk brottslighet mest inom banksektorn där utnyttjandegraden är ca 14 procent, siffran inkluderar både finländska banker och filialer till utländska banker. Inom försäkringsbranschen är utnyttjandegraden näst störst, ca 11 procent. Däremot används AI minst på kapitalmarknadssektorn, utnyttjandegraden är endast ca 2 procent.

Inom bekämpning av ekonomisk brottslighet används AI särskilt för bedrägeridetektion, där användningen är relativt vanlig. Detta kan förklaras av att bekämpningen av bedrägerier har ett direkt samband med de rapporteringsskyldigas ekonomiska intressen och skydd av kundmedel. Granskat enligt bransch utnyttjar banksektorn AI mest inom olika delområden: användningen är relativt vanligt inom kundidentifiering och fortlöpande uppföljning, och något vanligare inom bedrägeridetektion. Bland bankerna är användningen av AI något vanligare i utländska bankers filialer än i finländska banker, trots att de finländska bankerna i genomsnitt har större budgetar för AI. Bland betaltjänstleverantörer är användningen av AI särskilt utbredd inom fortlöpande uppföljning och bedrägeridetektion. På kapitalmarknaden är användningen däremot mer begränsad och fokuserar främst på kundidentifiering samt i mindre utsträckning på fortlöpande uppföljning och bedrägeridetektion.

Förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism är ett delområde inom bekämpning av ekonomisk brottslighet som vanligtvis anses inkludera kundidentifikation och kundkontroll, kundkännedom och riskbaserad bedömning, fortlöpande uppföljning av klientrelationen samt övervakning av betalningar och kundsanktioner. Enligt enkäten använder 13 procent av svararna AI-baserade metoder vid kundidentifikation, 13 procent vid kundkännedom och riskbaserade bedömningar, 24 procent vid fortlöpande uppföljning och 16 procent vid övervakning av sanktioner. En orsak till att AI används mindre vid förhindrande av penningtvätt (jämfört med bekämpning av bedrägerier) är eventuellt att finansiering av penningtvätt och terrorism regleras noggrant och rapporteringsskyldiga försöker vara försiktiga till exempel genom att utnyttja mer regelbaserade och lättförklarliga metoder.

Bland de respondenter som använder AI-baserade metoder vid något delområde inom bekämpning av ekonomisk brottslighet upptäcktes att 94 procent använder regelbaserade system. Dessutom utnyttjar 81 procent metoder som baserar sig på generativa modeller, 69 procent använder robotik och automation samt 63 procent maskininlärning. Ur enkäten framgår det dock inte entydigt till hur stor del dessa tekniker uttryckligen riktas till bekämpning av ekonomisk brottslighet, eftersom användningsobjekt för olika tekniker inte specificerades mer detaljerat i enkäten.

8 AI-förordningen

8.1 Allmänt

I enkäten utreddes användningen av AI-system med hög risk i den finansiella sektorn i enlighet med den nya AI-förordningen. Följande frågor ställdes i anslutning till den nuvarande eller den planerade användningen av AI i framtiden.

Använder eller planerar ni att använda AI i framtiden inom följande applikationsområden?

- Att utvärdera fysiska personers rätt till väsentliga förmåner och tjänster i form av offentligt stöd? (AI-förordningen artikel 6.2 Bilaga III 5a)
- Att utvärdera fysiska personers kreditvärdighet eller fastställa deras kreditbetyg? (AI-förordningen artikel 6.2 Bilaga III 5b)
- Att användas för riskbedömning eller prissättning i förhållande till fysiska personer när det gäller livförsäkring och sjukförsäkring? (AI-förordningen artikel 6.2 Bilaga III 5c)

8.2 Svar som gäller förmåner och tjänster i form av offentligt stöd

I bank- och försäkringssektorn samt bland konsumentkreditgivare finns

aktörer som svarade att de antingen använder (3 st.) eller planerar att använda (3 st.) AI-system för att utvärdera fysiska personers rätt till väsentliga förmåner och tjänster i form av offentligt stöd (totalt 6 st.).

8.3 Svar som gäller kreditbetyg och kreditvärdighet

I banksektorn och inom konsumentkreditgivare finns aktörer som svarade att de antingen använder (7 st.) eller planerar att använda (11 st.) AI-system för att utvärdera fysiska personers kreditvärdighet eller fastställa deras kreditbetyg (totalt 18 st.).

8.4 Svar som gäller riskbedömning eller prissättning i livförsäkrings- och sjukförsäkringsfall

Inom alla branscher, med undantag av betaltjänstleverantörer, finns aktörer som svarade att de antingen använder (3 st.) eller planerar att använda (7 st.) AI-system för riskbedömning eller prissättning i förhållande till fysiska personer när det gäller livförsäkring och sjukförsäkring (totalt 10 st.).

8.5 Andra svar i anknytning till AI-system med hög risk

Flera bolag uppgav också att förordningen bedömer sådana AI-system som är avsedda att användas för rekrytering eller urval av fysiska personer som AI-system med hög risk, och observerade att detta gäller dem själva (AI-förordningen artikel 6.2 Bilaga III 4a). Finansinspektionens tillsyn kommer inte att omfatta ifrågavarande punkt i förordningen, men det är bra att de bolag som deltagit i enkäten har identifierat att frågan ingår i förordningen.

8.6 Förberedelser inför ikraftträdandet av EU:s AI-förordning

Enligt svaren förbereder sig bolagen inför förordningens ikraftträdande och för att uppfylla kraven i regleringen till exempel genom att upprätta en AI-förvaltningsmodell eller -policy, användningsregler för AI samt genom att fastställa förbjudna användningsområden. Allmänna förberedelser omfattar utarbetande av anvisningar samt utbildning i användningen av AI. Vissa företag har upprättat en egen riskbedömningsmodell för AI.

En del av de företag som svarat på enkäten har inte behov av att förbereda sig inför tillsynen av AI-system med hög risk som fastställs i förordningen, eftersom de inte använder eller planerar att implementera sådana system.

8.7 Observation om användare av AI-system med hög risk

Vid kontroll genom dubbelräkning av svarare som redan använder AI-system med hög risk observerades att alla bolag som hör till storleksklasserna 'små' och 'stora' hade tillgång till etiska riktlinjer för AI, en AI-policy och en AI-strategi. I storleksklassen 'medelstora' fanns två konsumentkreditgivare som inte använde något av ovan nämnda AI-förfaranden.

Bilaga 1: Terminologi inom AI-teknik

Maskininlärning:

Maskininlärning är ett AI-delområde där datorn tränas i att lära sig från data utan att det särskilt har programmerats att uträtta en viss uppgift. Med hjälp av maskininlärning kan datorn göra prognoser eller fatta beslut baserat på data.

Djupinlärning:

Djupinlärning är ett delområde inom maskininlärning som använder artificiella neurala nätverk med flera lager – därav namnet ”djup”. Den är särskilt effektiv vid stora och komplexa datamassor, såsom bilder, ljud och text.

Neurala nätverk:

Neurala nätverk är maskininlärningsmodeller som är inspirerade av hur den mänskliga hjärnan fungerar – särskilt hur nervcellerna (*neuroner*) förmedlar signaler till varandra. Även om de inte fungerar på samma sätt som en biologisk hjärna är grundidén den samma: enkla enheter sammankopplas och bildar komplexa system.

Datorseende:

Datorseende är ett delområde inom AI och maskininlärning vars mål är att få datorn att ”se” och förstå bilder eller videor likt en människa. Detta innebär i praktiken att datorn analyserar visuella data (bilder, videor, kamerainput) och tolkar dem.

Generativa AI-modeller och AI-modeller för allmänna ändamål:

Generativa modeller är AI-modeller som skapar nytt innehåll utifrån data. Utöver analysering och klassificering genererar de också text, bilder, ljud, musik, kod eller till och med 3D-modeller.

Regelbaserade system och algoritmer:

Ett regelbaserat system är ett program som fungerar enligt principen ”om X, gör Y”. Programmeraren skriver exakta regler som datorn beaktar i beslutsfattandet. Används när reglerna kan fastställas exakt och man önskar en transparent lösning.

Robotik och automation:

Robotik och automation i AI-kontexten syftar till hur AI används för att göra robotar och automatiska system intelligenta – det vill säga kompetenta att fatta beslut, anpassa sig och fungera självständigt i sin omgivning.